

ESTUDI SOBRE LA FEMINITZACIÓ DE LA POBRESA

**La invisibilitat
de la pobresa femenina**

24 d'octubre 2016

La feminització de la pobresa està invisibilitzada

- La taxa del risc de pobresa amaga la pobresa, entre d'altres, de joves no emancipades, persones grans amb pensions insuficients, i dones que no realitzen treball remunerat. El marc de referència són els ingressos de la llar com una unitat. Aquesta forma de càlcul parteix de la suposició que els diners es repateixen de forma igual entre els seus membres. La taxa de Risc de Pobresa iguala la pobresa masculina amb la femenina (19% dones i 18,9% homes). **La taxa de risc de pobresa només fa visible a la pobresa femenina en les llars monoparentals (les dones representen el 90% d'aquestes llars): aquesta s'eleva a 34%.**
- La taxa de risc de pobresa es calcula de forma relativa a les rendes de la mediana de la població. Se situa el llindar de la pobresa cada any en el 60% de la renda mitjana de la població. Com la renda mitjana en els darrers anys de la crisi ha baixat, el llindar de la pobresa també ha baixat deixant un nombre important de persones pobres fora de l'estadística. **370.000 persones han deixat de formar part de les estadístiques de pobresa malgrat que la seva situació econòmica no ha millorat.**
- La pobresa no es pot mesurar només en recursos monetaris, ha de ser analitzada com un **fenomen multidimensional.**
 - Autonomia econòmica, xarxa comunitària, tenir mínims de certesa en el futur en el curt termini.
 - Hi ha altres dimensions de la pobresa. Per exemple, entre d'altres: tenir una alimentació adequada, salut, lloc adequat per viure, nivell educatiu, disponibilitat de recursos materials, viure en entorn sense violència, seguretat econòmica, connexions i relacions socials, tenir cobertes les necessitats de cura des d'allò públic, ingressos propis, possibilitat de repartiment de la feina de cures i reproducció, accés a coneixement i formació, capacitat de mobilitat. (Veure annex)

APROPAR A LA REALITAT DE LA POBRESA FEMENINA

- L'estudi utilitza, com a forma d'apropar i donar visibilitat a la pobresa femenina, les recomanacions de la Càtedra d'Inclusió Social de la Universitat Rovira i Virgili: **proposa, complementàriament, calcular la taxa de risc de pobresa sota el supòsit d'autonomia.**

Taula 6. Taxa risc de pobresa i taxa de risc de pobresa sobre les rendes individuals (supòsit d'autonomia)
Font: Elaboració pròpia a partir de l'Enquesta de Condicions de Vida

	Taxa de risc de pobresa			Taxa risc de pobresa segons renda individual (supòsit autonomia)		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
Percentatge	18,9%	19%	19%	25,7%	49,7%	38,1%
Nombre	686.400	713.600	1.400.000	720.265	1.471.922	2.192.187

APROPAR A LA REALITAT DE LA POBRESA FEMENINA

- Taxa de pobresa segons composició de la llar. Catalunya 2015

Taxa de risc de pobresa segons composició de la llar. Catalunya 2015

Composició de la llar	Taxa %
Unipersonal	19,7
Dos adults sense fills dependents	11,4
Altres llars sense fills dependents	9,6
Un adult amb un o més fills dependents	34,1
Dos adults amb un o més fills dependents	23,4
Altres llars amb fills dependents	27,4
Total	19

Font: Idescat

Taula7. Taxa de risc de pobresa segons amb llindar 2015 i llindar ancorat a 2008. Catalunya 2015

	Taxade risc de la pobresa (2015)	Taxade risc de pobresa (2015) considerant el llindar de 2008	Diferència en %	Diferència en núm.
Homes	19,0%	24,0%	5,0%	181.493
Dones	18,9%	24,0%	5,1%	191.248

Font: Elaboració pròpia a partir d'Enquesta de Condicions de vida i INE

Dependència econòmica:

Taula8. Renda mitjana neta anual segons ingressos individuals per edat i sexe. Catalunya 2015

	Total	Homes	Dones
Menys de 16 anys	-	-	-
De 16 a 29 anys	6.107,2	7.082,8	4.996,6
De 30 a 44 anys	15.534,0	17.528,4	13.612,1
De 45 a 64 anys	17.818,7	21.690,5	13.942,2
De 65 i +	14.135,4	19.137,5	10.213,6
Total	15.035,6	18.208,0	12.037,7

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Enquesta de Condicions de Vida 2015

- Precarietat:

Taula9. Capacitat de fer front a despeses imprevistes per sexe. Catalunya 2015

Capacitat de fer front a despeses imprevistes	Total %		Homes %		Dones %	
	Sí	No	Sí	No	Sí	No
Total població	62,3	37,7	64,2	35,8	60,6	39,4
Població en risc de Pobresa (familiar)	23,4	76,6	27,2	72,8	20	80

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Enquesta de Condicions de Vida 2015

POBRESA LABORAL PER GÈNERE

- Bretxa salarial

Segons dades publicades per l'OIT al 2015, la bretxa salarial a Espanya és del 17%. **A Catalunya les darreres dades disponibles són del 2013, i està fixada en el 19,9%.**

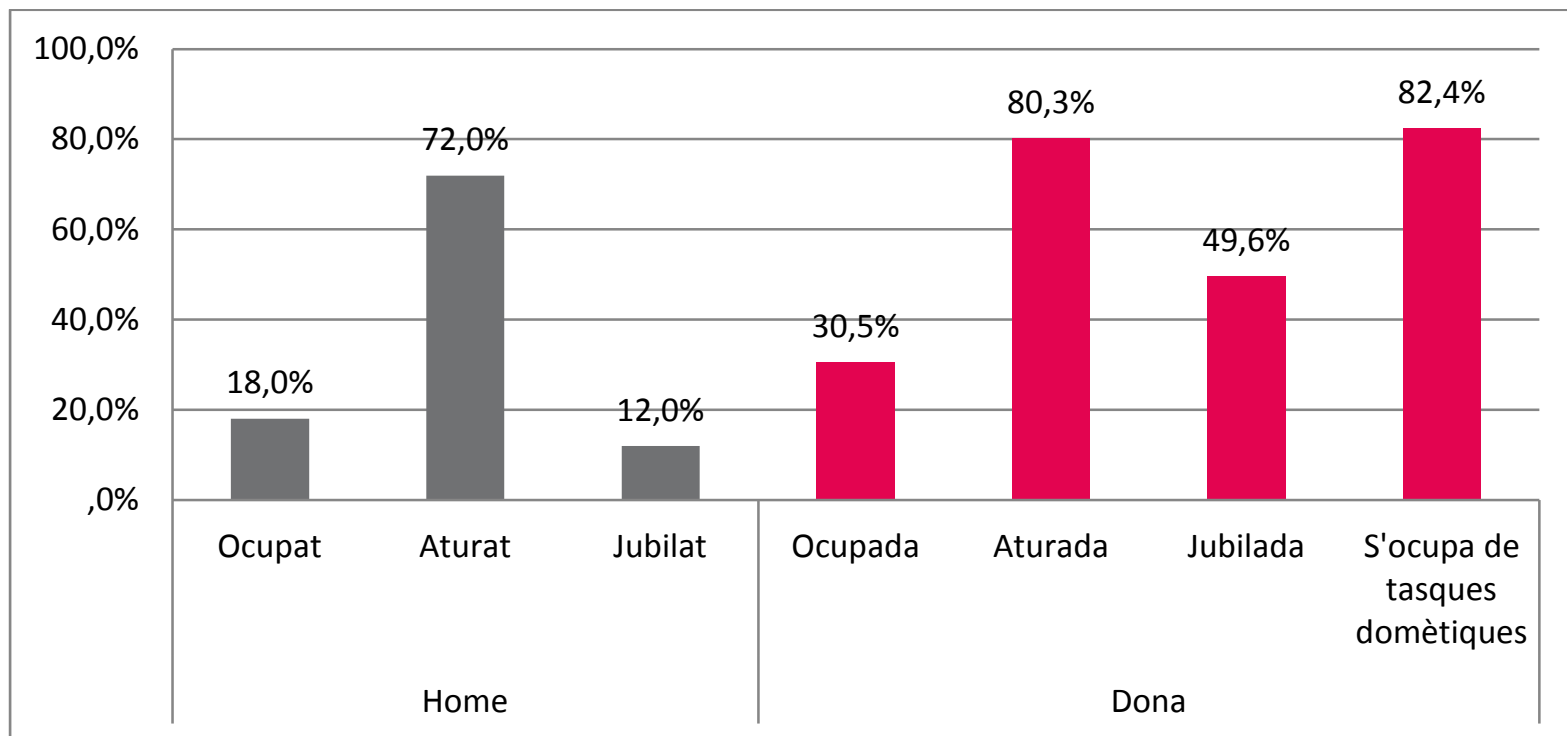
Taula 1. Bretxa Salarial a Catalunya per hora treballada

	2007	2011	2013
Bretxa Salarial	17,1%	19,8 %	19,9%

Font. Idescat, a partir de les dades de l'Enquesta d'estructura salarial de l'INE

POBRESA DE LES PERSONES OCUPADES

Gràfic 1. Persones en risc de pobresa en funció de l'activitat. Catalunya 2015.

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Enquesta de Condicions de Vida de 2015

Taxa de baixa renda individual per sexe de la població ocupada

- La taxa de risc de pobresa calculada sota el supòsit d'autonomia (segons les rendes individuals). Una quart part de les dones que treballen es trobarien en situació de pobresa si només disposessin de la seva renda.

Taula 12. Taxa de baixa renda individual per sexe de la població ocupada. Catalunya 2015.

Renda baixa individual			
	Total	Homes	Dones
Catalunya	20,0	14,6	25,9

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Enquesta de Condicions de Vida (INE)

Feminització de la parcialitat = feminització de la pobresa

Taula 13. Factors de desigualtat de gènere en el món laboral. Catalunya 2007, 2011 i 2015.

	2007		2011		2015	
	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes
Taxa d'activitat	54,41 %	73,04 %	57,35%	70,14%	56,80%	67,60%
Taxa d'atur	7,68%	5,60%	20,05%	20,70%	19,09%	16,53%
Treball a temps parcial	21,46%	4,30%	22,34%	5,65%	21,67%	7,07%
Temporalitat (Menys 1 any en ocupació actual)	23,26%	19,21%	15,47%	13,78%	14,96%	15,90%
Contractes temporals	82,95%	83,08%	89,74%	88,51%	88,33%	87,85%

Font: Enquesta de Població Activa (INE)

Feminització de la parcialitat = feminització de la pobresa

Taula 14. Taxa de treball a temps parcial per sexe. Catalunya 2007, 2011 i 2015.

	2007		2011		2015	
	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes
Treball a temps parcial	21,46%	4,30%	22,34%	5,65%	21,67%	7,07%

Font. Idescat, EPA

El menor efecte de l'educació com a ascensor social per a les dones.

L'educació post-obligatòria és menys útil per a les dones que per als homes per a trobar ocupació per sobre de la pobresa; o fins i tot per sortir de l'atur o la inactivitat.

Taula 15. Educació post-obligatòria per sexe. Catalunya 2015.

Sí tenen educació post obligatòria	total	homes	dones
Conjunt de la població	32,6%	31,0%	34,0%
Població amb renda individual baixa	40,4%	35,3%	47,7%

Font: Elaboració pròpia a partir de Enquesta de Condicions de Vida (INE)

Pensió contributiva:

- Taxa d'atur + treball no remunerat + bretxa salarial + feminització de la parcialitat

= Pensions contributives baixes per a les dones

Taula 3. Pensió contributiva mitjana de la Seguretat Social per tipus i sexe (Euros - 2014)

	Incapacitat permanent	Jubilació	Viduïtat	Orfanesa	Favor de familiars	Total
Homes	1.110,12	1.276,24	452	367	571,95	1.190,73
Dones	842,22	716,84	650,62	369,16	522,23	691,77
Total	993,94	1.033,53	635,11	368,02	531,48	915,81

Font: Idescat, a partir de dades de l'Institut Nacional de la Seguretat Social.

PROPOSTES:

- **Millores metodològiques en l'anàlisi de la pobresa.**
- L'Enquesta de Qualitat de Vida (EQV) hauria d'incloure informació sobre l'autonomia econòmica (informació sobre disponibilitat de rendes a nivell individual i no únicament de la llar) i el control dels recursos econòmics en el si de la llar (desigualtats en el si de la unitat de convivència).
- CAL DEIXAR D'AMAGAR LES BAIXES RENDES DE LES DONES (TANT EN EL TREBALL COM EN LES PENSIONS) I LA SITUACIÓ DE DEPENDÈNCIA QUE PROVOQUEN -INCLOENT EL RISC DE VIOLÈNCIA MASCLISTA-.
- L'EQV hauria d'incloure informació sobre la sobrecàrrega de treball no remunerat de cures i reproducció (treball domèstic) que assumeixen les dones, així com sobre l'accés efectiu als serveis públics (quina part de les tasques de cura i reproducció cobreix l'Administració Pública i què assumeixen fonamentalment les dones).
- CAL DEIXAR D'AMAGAR L'EFECTE DE LES RETALLADES PÚBLIQUES I PRIVATITZACIONS PEL QUE FA A L'INCREMENT DE TREBALL INVISIBLE I NO REMUNERAT QUE PROVOQUEN.

PROPOSTES:

- CALEN DADES ESTADÍSTIQUES ACTUALITZADES SOBRE USOS DEL TEMPS I DISTRIBUCIÓ DE CÀRREGA DE TREBALLS NO REMUNERATS.
- L'Idescat hauria de poder oferir, a més de l'actual, la taxa de pobresa amb un llindar ancorat en un valor anterior a la crisi, o bé decidit per la comunitat acadèmica i social sobre què és la pobresa. Cal una reflexió metodològica sobre les situacions de pobresa que amaga una taxa relativa en contextos d'empobriment generalitzat.
- CAL DEIXAR D'AMAGAR LA DISMINUCIÓ DE LES RENDES DURANT LA CRISI.

PROPOSTES:

- **Millores polítiques per abordar la feminització de la pobresa.**
- Cal que les prestacions socials siguin adequades i suficients, i permetin per tant sortir de la pobresa.
- **NO POT HAVER-HI PENSIONS DE POBRESA.**
- Cal que les polítiques públiques s'adrecin amb especial èmfasi a les llars on només hi ha una renda, especialment les monomarentals (normalment aquests tipus de llars estan encapçalades per una dona). Aquestes llars viuen en una gran precarietat, i sovint amb infants sobre els quals impacta la feminització de la pobresa.

PROPOSTES:

- CAL QUE L'AUTONOMIA ECONÒMICA DE TOTES LES PERSONES SIGUI UNA PRIORITAT.
- Cal abordar la precarietat laboral, especialment entre les dones, i la proliferació de situacions de pobresa entre les persones treballadores. Les polítiques públiques en l'àmbit laboral no poden obviar l'empobriment dels treballadors i, especialment, les treballadores, no només pel que fa als baixos nivells salarials (i a la desigualtat de gènere en aquests), sinó també a situacions de temporalitat, precarietat i altres.
- POSEM FRE A LA PARCIALITAT I LLUITEM CONTRA LA BRETXA SALARIAL I LA BRETXA EN LES PENSIONS.
- Cal revertir les retallades i privatitzacions dels serveis públics, especialment aquells relacionats amb la cura de les persones (serveis educatius -especialment de primera infància-), sanitaris i vinculats a la dependència.
- LES DONES NO PODEN SEGUIR PAGANT LA CRISI I LES POLÍTIQUES NEOLIBERALS AMB UNA CADA COP MAJOR SOBRECÀRREGA DE TASQUES DE CURA I REPRODUCCIÓ.